

رتبه بندی پایداری محلات شهر کهنوج

حمید صابری^۱، جعفر جعفری فرد^۲، افشین منتظرالقائم^۳

^۱ گروه جغرافیا، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی نجف آباد، ایران

^۲ گروه جغرافیا، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی نجف آباد، ایران

^۳ گروه جغرافیا، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی نجف آباد، ایران

چکیده

شناسایی و کاربرد شاخص های توسعه پایدار امری ضروری است که در کشور ما بطور اعم و در شهرستان کهنوج بطور اخص به آن توجه نشده است. بررسی وضع موجود به برنامه ریزان و مدیران شهری کمک می کند تا با توجه به برنامه ریزی در سطح محله، سلول های شهری را ایجاد و توسعه ببخشند و در همین راستاست که با استفاده از منابع محلی و شناخت توانایی ها و ویژگی های محلات، می توان به شاخص های توسعه محله ها در شهر دست یافت؛ و در نهایت محلات پایدار تضمین کننده پایداری شهرها می باشند. هدف از این پژوهش، بررسی شاخص های توسعه پایدار محلات شهر کهنوج و بطور کلی شناخت تفاوت ها و نابرابری های موجود بین محله ها و رتبه بندی آنها از نظر سطح توسعه، سطح برخورداری، دسترسی ها و بهره مندی از امکانات رفاهی می باشد. رویکرد این پژوهش بر اساس هدف کاربردی و بر اساس ماهیت توصیفی - تحلیلی است. با استفاده از مدل ارزیابی تاپسیس، شاخص های توسعه پایدار محله ای در این پژوهش مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نتایج یافته های پژوهش حاکی از آن است که ۸ محله توسعه یافته بترتیب امتیاز توسعه یافتگی عبارتند از خاتون آباد، شهرک امام، شهرک ولیعصر، شهرک سلمان فارسی، قلعه کهنه، حیدرآباد مرکزی، ناصر آباد و شیخ آباد. تعداد ۱۱ محله میان توسعه شامل محلات شهرک شهید بهشتی، عاشق آباد، حیدرآباد خصیلی، حسین آباد وزیری، اختیارآباد، بافت مرکزی شهر، پیکوییه، کوی معلم، شهرک آزادگان، نخلستان، شهرک صنعتی و تنها محله توسعه نیافته طبق این پژوهش شهرک نظمیه با امتیاز توسعه یافتگی ۰/۲۰۹ مشخص گردید.

واژه های کلیدی: توسعه پایدار، توسعه پایدار محله ای، محلات شهر کهنوج، تکنیک تاپسیس.

مقدمه و بیان مسئله

توسعه، ایده و تمرینی است که از اوایل قرن نوزدهم بوجود آمد. این مفهوم با ایده پیشرفت تفاوت دارد.^۱ (کاو، ان، شنتون، ۱۹۹۵، ص ۱). توسعه پایدار یک فرایند برنامه ریزی شده می باشد که در آن به رشد اقتصادی، عدالت اجتماعی و پایداری منابع توصیه شده است. بطوریکه می تواند همه جنبه های مختلف توسعه جهت دستیابی به بهبود کیفیت زندگی انسان و حفاظت محیط زیست کمک کند. توسعه پایدار هم دارای ابعاد جهانی و هم دارای ابعاد محلی است. بعبارتی توسعه پایدار کنش متقابل بین فرایندهای محلی و جهانی است.

محلّه بعنوان سلول اولیه شهری، واحد پایه و محور برنامه ریزی مشارکتی در شهر تلقی می شود. در سطح محلّه، توسعه پایدار می تواند ارتقای کیفیت زندگی در شهر - از جمله مشخصات زیست محیطی، فرهنگی سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و اداری- باشد. امروزه از طرفی رشد شتابان شهرنشینی و از سویی رشد حیرت انگیز کلان شهرها و پیامدهای خسارت بار آن برای ساکنان مناطق باعث شده است که برنامه ریزان شهری به سوی مفهوم توسعه پایدار شهری و محلّه ای روی آورند.

کهنوج نیز از این قاعده مستثنی نبوده و به محلاتی تقسیم شده است که با مشارکت مردم، کیفیت و عدالت و دسترسی ها در این محلات انجام می پذیرند و چنانچه این محلات توسعه یابند، توسعه پایدار شهری کهنوج قابل تصور می باشد. با توجه به ساختار تحقیق حاضر، یا به عبارتی هدف اصلی این پژوهش مبنی بر بررسی شاخص های توسعه پایدار محلّه ای در شهر کهنوج به نظر می رسد خانواده تکنیک های تصمیم گیری چند معیاره^۲ (MCDM) و به ویژه تکنیک^۳ تاپسیس می تواند هدف این پژوهش را در بخش های مختلف توسعه و در قالب شاخص های انتخابی برآورده نموده و به مقایسه محلات شهر کهنوج بپردازد. منطق ریاضی موجود در این تکنیک در رتبه بندی ما را برای رسیدن به هدف تحقیق یاری نماید.

ادبیات و مفاهیم نظری

توسعه:

توسعه فرایندی است که طی آن قابلیت ها یا توانایی های بالقوه یک شی یا موجود زنده تحقق یافته و آن شی یا موجود زنده به حالت طبیعی و کامل خود در می آید^۴ (زاکس، ۱۳۷۷) و آن چنانکه مایکل تودارو می گوید: توسعه را باید جریانی چند بعدی دانست که مستلزم تغییرات اساسی در ساخت اجتماعی، طرز تلقی عامه مردم و نهادهای ملی و نیز تسریع رشد اقتصادی، کاهش نابرابری و ریشه کن کردن فقر مطلق است^۵ (تودارو، ۱۳۸۳: ۲۳).

توسعه پایدار:

با توجه به مطالب و اسناد جدید بین المللی، برخی از مهم ترین تعاریف توسعه پایدار به قرار زیر است (پیرزاده، ۱۳۸۷: ۲۰):
- توسعه پایدار عبارت است از پایداری اقتصادی، اجتماعی و محیطی در جوامع انسانی
- توسعه پایدار عبارت است از تامین نیازهای اولیه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جوامع انسانی به شرط حفظ کیفیت و حفظ محیط زیست

- توسعه پایدار عبارت است از بهبود زندگی در قالب زیست بوم های حمایت کننده.
عبارت دیگر پاسخگویی به نیازهای نسل کنونی بدون آسیب رساندن به ظرفیت های نسل آینده (حسین زاده دلیر، ۱۳۸۰: ۹۳).

مفهوم محلّه

^۱-Cow en a nd shenton:1996,1).

^۲ - Multi Criteria Decision Making

^۳ - Technique for Order Preferences by Similarity to Ideal Solution (TOPSIS)

^۴ -Zaks,1377,p16-17

^۵ -Todaro,1383,p22

محلّه در مفهوم ساده از خانه های مجاور هم در یک فضای جغرافیایی خاص تشکیل می شود. بیشتر وقت مردم محلّه در کوجه ها و خیابان ها می گذرد و برای آنها محیط محلّه بیش از فضای داخلی خانه رضایت بخش می باشد. جهت شناخت اندازه و جمعیت یک محلّه به عنوان یک واحد اجتماعی در شهر علاوه بر معیارهای کالبدی معیارهای اجتماعی نیز بایستی مورد توجه قرارگیرد. در واقع محلّه بهینه محلّه ای است که ساکنین آن با هم دارای روابط اجتماعی مطلوب بوده، در موقع لازم امر مشارکت در احداث بنیان های محلّه ای را داشته باشند و از پیوندهای اجتماعی قوی برخوردار باشند.

دیدگاهها و نظریه ها در مورد مفهوم محلات شهری

در دایره المعارف راجرکاز در تعریف محلّه آمده است که محلّه تعریف مورد توافق دقیقی ندارد؛ و هم بر حالت فیزیکی مکان وهم گروه افرادی که در آن جا زندگی می کنند.

در تعریف جغرافیایی محلّه به منطقه ای از شهر اطلاق می شود که شهروندان "همسایگان" در آداب و رسوم عمومی آن موقعیت جغرافیایی با هم شریک می باشند. هرچند که میان آنها اختلاف نظرهایی وجود داشته باشد (نگینی، ۱۳۸۸: ۴۰). رابرت کن در دایره المعارف شهر، در تعریف محلّه می نویسد: ۱- یک منطقه یا موقعیت ۲- منطقه ای در اطراف مکانی یا چیزی ۳- بخش قابل تفکیکی از یک منطقه شهری.

انجمن برنامه ریزی آمریکا محلّه را یک نهاد مستقل اقتصادی - اجتماعی پویا دارای ویژگی های منحصر بفرد که از طریق ساکنان محلّه و جامعه "هر دو" قابل شناسایی و تشخیص باشد. برگس (۱۹۲۵) نقش محلّه را در درون شهرهای ناپایدار بسیار مفید دانسته و ایجاد کننده فرهنگ های عمومی برای گروهها می داند^۱ (لوئیس، ۱۹۸۹: ۳۱۶).

رابرت پاک (۱۹۲۶) نزدیکی مکانی را مهم ترین عامل وقوع روابط عاطفی و تعلقات محلی می داند.

اینگلهارد، محلّه را شامل مدرسه ابتدایی، یک مرکز خرید کوچک و یک زمین بازی می داند.

لینچ (۱۳۸۴)، خصوصیات معقول و موجه یک سکونتگاه خوب را یک محلّه با هویت، محلّه ای است با خیابانی آرام و ایمن و خدمات روزانه که براحتی و سهولت در دسترس قرار گیرد و در صورت ضرورت تشکل های سیاسی بوجود آورد^۲ (لینچ، ۱۳۸۴: ۳۲۴-۳۲۵).

توسلی (۱۳۷۸) بیان می کند که هر محلّه یک اجتماع کوچک طبیعی است که برای برقرار شدن روابط اجتماعی محیط مساعدی بوجود می آورد (توسلی، ۱۳۷۸: ۱۱۲-۱۱۱).

شیعه (۱۳۸۶) مرکز محلات را شالوده وجودی و بنیادی محلات می داند که مردم در آنها به مباشرت و خرید و فروش می پردازند؛ و ممکن است مرکز این محلات، مساجد، حسینیه ها و تکایا یا مراکز خرید و فروش، بازارها، کوچه ها و یا قهوه خانه و نظایر آن باشد (شیعه، ۱۳۸۶: ۱۷۱-۱۷۰).

^۱ -Louise,1989,p316

^۲ -Lynch,1384,p324-325

جدول شماره ۱: دیدگاهها و نظریه هادر خصوص مفهوم محلات شهری

ردیف	نام نظریه پرداز	شرح دیدگاه در مفهوم محلات شهری
۱.	راجرکاز	محله هم بر حالت فیزیکی مکان وهم بر ساکنان آن مکان اشاره دارد.
۲.	تعریف جغرافیایی	شهروندان در آداب و رسوم عمومی آن موقعیت جغرافیایی با هم شریک هستند.
۳.	رابرت کن	۱-محله یک منطقه یا موقعیت ۲-منطقه ای در اطراف مکانی یا چیزی ۳-بخش قابل تفکیکی از یک منطقه شهری.
۴.	انجمن برنامه ریزی آمریکا	محله یک نهاد مستقل اقتصادی -اجتماعی دارای ویژگی های منحصر بفرد.
۵.	برگس	محله را درون شهرهای ناپایدار بسویار مفید و ایجاد کننده فرهنگ های عمومی می داند.
۶.	رابرت پارک	نزدیکی مکانی را مهم ترین عامل وقوع روابط عاطفی و تعلقات محلی می داند.
۷.	اینگلهارد	محله را شامل مدرسه، یک مرکز خرید کوچک و یک زمین بازی می داند.
۸.	لینچ	محله با هویت را محله ای با خیابان آرام و ایمن و خدمات روزانه که براحتی و سهولت در دسترس باشد می داند.
۹.	توسلی	هرمحله یک اجتماع کوچک طبیعی است که برای برقراری روابط اجتماعی محیط مساعدی بوجود می آورد.
۱۰.	شیعه	مرکز محلات را شالوده وجودی و بنیادی محلات می داند.

در زمینه مباحث توسعه نیز نظریه های مختلفی مطرح شده است. طرفداران نظریه نئوکینزی یا پایه اقتصادی، نظریه فعالیت های اقتصادی منطقه را به دو بخش پایه (صادراتی) و غیرپایه تقسیم می کنند. اینان موتور رشد و نیروی محرک اقتصاد منطقه را درآمد ناشی از بخش صادرات می دانند (صباغ کرمانی، ۱۳۸۰، ۱۴۷). پیتر هال نیز معتقد است که مهم ترین هدف سیاست اقتصاد ناحیه ای، به منظور کاهش نابرابری های آن، ایجاد اشتغال است که به کاهش بیکاری و مهاجرت فرستی در ناحیه کمک می کند. نظریه های هیرشمن ۲ و میردال ۳ شامل عناصری هستند که پرو آن را قطب رشد می نامد (مهندسان مشاور هلند، ۴۷: ۱۳۷۱).

اصول و معیارهای نظریه توسعه پایدار محله ای

از جمله اصول و معیارهایی که براساس نظریه ها و تجربیات موجود جهانی برای توسعه پایدار محله و شهر می توان مطرح نمود: ۱-خوانایی: شرایط خوانایی محله عبارتند از: ۱-امکان راهیابی ۲-وجود نظم آشکار و پنهان ۳-برخورداری از وضوح کالبدی ۴-پرهیز از یکنواختی ۵۰ قابل پیش بینی بودن فعالیت های اجتماعی (قاسمی، ۱۳۸۳: ۱۳۷-۱۳۸).

۲-هویت و سرزندگی: هویت محله عبارت است از وضوح در درک از محله و سهولت در شناخت و برقراری پیوند بین عناصر و اجزای آن با سایر رویدادها و مکان ها.

۳-پویایی و سازندگی: شرایط، عوامل و ویژگی های فراوانی وجود دارد که نشان دهنده پویایی و سازنده بودن محلات تلقی می شوند. تداوم زندگی ساکنان محلات از گذشته تا حال، تغییر و تداوم در انواع الگوهای فعالیت، پویایی مکان محله ها نسبت به کل مرکز شهر، کمیت، کیفیت و ارزش بناها و ساختمانها، الگوی توزیع فضاهای سبز و باز و شبکه معابر، مصالح ساختمانی اعم از بومی و غیربومی، الگوی مالکیت و...البته بدیهی است که هر یک از عوامل ذکر شده به عنوان فشارهای اجتماعی و اقتصادی می توانند به تدریج موجبات تحول و دگرگونی کالبدی محله را فراهم کند^۱ (بارتون، ۲۰۰۳: ۱۹).

^۱ -Barton,2003,p19

۴- نفوذ پذیری: محله ای نفوذ پذیر است که بتواند با اطراف به تبادل بپردازد. درون آن حرکت و فعالیت و رشد جریان داشته باشد. شرایط نفوذ پذیری عبارتند از:

۱- وجود عوامل پیوند دهنده محله و محیط اطراف ۲- بسته نبودن محله ۳- آزادی و حرکت و فعالیت در محله ۴- فضاهای خالی عمومی میان اجزای محله ۵- امکان رشد و تغییر در درون محله (قاسمی، ۱۳۸۳: ۱۲۷)

اهداف تحقیق

هدف کلی

بررسی شاخص های توسعه پایدار محله ای در شهر کهنوج است.

اهداف خرد (ویژه)

- ۱- شناخت پتانسیل های موجود در محله های شهر کهنوج از جمله (فضای سبز، میادین، پارک ها، مکان های ورزشی وجود آسایش بهتر) بمنظور توجه بیشتر به حس تعامل اجتماعی.
- ۲- بررسی شاخص های تاثیرگذار محله در سازماندهی فضای شهری.

پیشینه و تاریخچه موضوع

در زمینه پیشینه پژوهش کارهای متعددی صورت گرفته که در دو قسمت پیشینه داخلی و خارجی به آنها اشاره می شود:

الف- پیشینه داخلی

اذانی (۱۳۸۱) در پژوهشی تحت عنوان توسعه پایدار شهری مطالعه موردی شهر اصفهان اشاره می کند که توسعه یکی از مفاهیمی است که همواره مورد توجه بوده و بعد توسعه از دیدگاه (پایداری) از مفاهیم جدیدی است که در نظام شهری دارای اهمیت و ارزش است. وی با استفاده از مدل آمار استنباطی و ZR ، ۶۵ شاخص تاثیر گذار را مورد بررسی قرار داده است.

احمدیان (۱۳۸۶) در پژوهشی با عنوان محله پایدار، راهی به سوی توسعه پایدار شهری در بم، دو فرایند از عمل کل به جزء و طرح ساختار پایدار محله را در طراحی پروژه معرفی کرده و طرح نهایی محله را ترکیبی از این دوزیر فرایند می داند.

خاکپور و همکاران (۱۳۸۸) در پژوهشی تحت عنوان نقش سرمایه اجتماعی در توسعه پایدار محله ای در منطقه ۵ شهرداری مشهد بیان می نمایند که می توان با تقویت سرمایه اجتماعی به پایداری محله ای دست یافت.

نسترن و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان کاربرد تکنیک تاپسیس در تحلیل و اولویت بندی توسعه پایدار مناطق شهری ۲۱ شاخص را در جهت شناخت سطوح برخورداری مناطق ۱۳ گانه شهرداری اصفهان بررسی نمودند و نتیجه گرفتند که در میان مناطق شهری اصفهان ۶ منطقه محروم در پایین ترین سطح برخورداری و دارای اولین اولویت توسعه هستند. دومین سطح را ۴ منطقه که از حالت نسبتاً مطلوب برخوردارند و از شرایط بحرانی بدور هستند؛ و اولین سطح را ۳ منطقه از لحاظ ۲۱ شاخص بخود اختصاص دادند.

زیاری و همکاران (۱۳۸۹) در مقاله خود تحت عنوان بررسی و رتبه بندی درجه توسعه یافتگی شهرستان های استان خراسان رضوی، با استفاده از تکنیک تاپسیس بیان نموده اند که نخستین قدم در برنامه ریزی منطقه ای شناسایی وضع موجود آن مناطق است؛ و این شناسایی خود مستلزم تجزیه و تحلیل بخش های مختلف اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی است. برای تخصیص اعتبارات و منابع میان مناطق مختلف، شناسایی جایگاه منطقه در بخش های مربوط و رتبه بندی سطوح بهره مندی از مواهب توسعه، ضروری است.

تیموری (۱۳۹۰) در پژوهشی تحت عنوان چالش های توسعه پایدار کلانشهر تهران منطقه ۱۷ شهرداری تهران، نتیجه می گیرد که به لحاظ پایداری محله، فلاح با وضعیت متوسط بهترین محله و بلورسانی بدترین وضعیت را داراست. در این تحقیق از روش ترکیب منطق فازی و سیستم اطلاعات جغرافیایی برای ارزیابی شاخص های پایدار استفاده شد.

افسری (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان برنامه ریزی ارتقای کیفیت محیطی و اجتماعی در چارچوب توسعه پایدار محله ای در دانشگاه تهران با استفاده از نرم افزارهای ArcGIS, AutoCAD, SPSS, Excell و پرسشنامه به این نتایج رسید که ابعاد محیطی، کالبدی و ابعاد اجتماعی در محله ها برهم تاثیر گذارند.

اذانی (۱۳۹۲) در پژوهشی تحت عنوان بررسی شاخص های توسعه پایدار محله ای منطقه ۱۳ اصفهان بیان می کند که: محله کشاورزی از لحاظ توسعه پایدار در رتبه بالاتری نسبت به محلات دیگر منطقه ۱۳ قرار دارد و محله باغ زیار از پایداری کمتری برخوردار است. وی با استفاده از مدل ارزیابی تاپسیس شاخص های توسعه پایدار محله ای را در این پژوهش مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است.

ب- پیشینه خارجی

کن ورسی^۱ (۲۰۰۱) در مقاله ای در زمینه فعالیت هایی که برای افزایش برابری جغرافیایی ساختار سکونتگاههای انسانی انجام داده بیان می نماید که توسعه پایدار در بعضی از موضوعات، سکونت گاههای انسانی در دسترسی مناسب به امکانات و همینطور کاهش فشارها نقش دارند.

در فصول دهگانه مطالعات توسعه پایدار در لیتوانی (۲۰۰۲)، سیاست توسعه پایدار لیتوانی، کیفیت محیطی و منابع طبیعی، توسعه اقتصادی - اجتماعی و توسعه پایدار در سطح محلی از مهم ترین نتایج ذکر شده است.

در مطالعات سازمان آموزشی علمی و فرهنگی ملل متحد (۲۰۰۵)، به نقش آموزش در توسعه پایدار تاکید فراوان شده است. کن ورسی (۲۰۰۶) پس از مطالعه بر روی برخی از شهرها پیرامون ارزیابی پایدار محیطی، اجتماعی و الگوهای حمل و نقل بیان می دارد که ایجاد شهرهای جدید اکولوژیکی در کنار شهرهای موجود فرصت مناسبی جهت پیشبرد جهانی پایداری می باشد که مرتبط با برنامه ریزی و شبکه های حمل و نقل است.

نوری (۲۰۰۷) در پژوهشی تحت عنوان اندازه گیری توسعه پایدار، ابعاد توسعه پایدار فرانسه را بررسی کرده و می نویسد که هیچ شاخصی کامل نیست و هیچ کس نمی تواند در مورد توسعه پایدار نظر جامعی ارائه کند. به نظر وی فرانسه، در آن دوره زمانی مورد بحث، توسعه پایدار کمتری داشته است.

یانگ جان لی و چینگ مینگ هانگ^۲ (۲۰۰۷) در مقاله ای تحت عنوان شاخص پایداری برای تایپه، با انتخاب ۵۱ شاخص نتیجه گرفته است که شاخص ها از لحاظ پایداری یکسان نیست. وی بیان می کند که شاخص های اقتصادی و نهادی نسبتا ناپایدار هستند اما شاخص های محیطی و اجتماعی به سوی پایداری در حرکت هستند.

فرضیه های تحقیق

۱- محلات شهر کهنوج از نظر هویت اجتماعی (احساس تعلق خاطر و امنیت) در سطح یکسانی نیستند.

۲- بین شاخص های کالبدی و هویت اجتماعی در محلات شهر کهنوج رابطه وجود دارد.

روش تحقیق

بر اساس هدف کاربردی و بر اساس ماهیت توصیفی - تحلیلی می باشد و از نرم افزار SPSS و مدل ارزیابی تاپسیس برای تجزیه و تحلیل شاخص های توسعه پایدار محله ای استفاده شده است.

جامعه آماری و محاسبه حجم نمونه

برای انجام این پژوهش از نمونه گیری تصادفی استفاده شده است. حجم دقیق نمونه، پس از انجام مطالعات مقدماتی و با استفاده از فرمول کوکران تخمین زده شده است. با توجه به اینکه شهر کهنوج دارای ۲۰ محله (شامل محله ناصرآباد، خاتون آباد، قلعه کهنه، شهرک نظمیه، حسین آباد وزیری ها، شهرک ولی عصر، عاشق آباد، اختیارآباد، شیخ آباد، بافت مرکزی شهری، شهرک شهید بهشتی، شهرک امام، شهرک سلمان فارسی، شهرک صنعتی، شهرک آزادگان، حیدرآباد خصیلی، حیدرآباد

^۱ - Ken worthy

^۲ - Young Jan Lee and Ching Ming Hang

مرکزی، کوی معلم، نخلستان، پیکوئیه) و در قالب ۱۲ حوزه سرشماری است و تعداد جمعیت این محلات در سال ۱۳۹۳ بالغ بر ۴۳۹۷۷ نفر بوده است، با استفاده از فرمول کوکران، تعداد ۳۲۰ نمونه بدست آمده است.

$$N = \frac{(1.96)(1.96)(0.7)(0.3)}{(0.05)(0.05)} \div 1 + \frac{1}{43977} \left[\frac{(1.96)(1.96)(0.7)(0.3)}{(0.05)(0.05)} - 1 \right] = 320$$

ابزار گردآوری اطلاعات

در ابتدا جهت مطالعه سوابق مساله و موضوع تحقیق از روش کتابخانه ای، سایت ها و اینترنت استفاده شده است؛ و در قسمت دیگر، اطلاعات از طریق میدانی تهیه شده که ابزارهایی همچون پرسشنامه، مصاحبه، مشاهده به کار رفته است. در پرسشنامه نیز گویه ها و سوالات بر اساس فرضیات تنظیم شده که شامل سوالات باز و بسته بوده است. در تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع آوری شده با استفاده از روش های آمار توصیفی و استنباطی و با استفاده از تهیه نقشه ها با نرم افزار Auto CAD, GIS و مدل رتبه بندی تاپسیس انجام شده است.

متغیرها

متغیر یک ویژگی یا صفتی است که بین افراد یک جامعه مشترک بوده و قابل سنجش و اندازه گیری می باشد.

جدول شماره ۲: انواع متغیرها

متغیرهای مستقل	متغیرهای تابع (وابسته)
شاخص های کالبدی شاخص های اقتصادی شاخص های زیست محیطی	هویت و امنیت

روایی و پایایی

برای روایی از روایی صوری و نظر متخصصان استفاده کردیم. برای پایایی سوالات از آلفای کرونباخ که مقدار آن برای تمام شاخص ها بیش از ۰/۷ به دست آمد که نشانه پایایی سوالات می باشد استفاده کردیم.

محدوده و قلمرو پژوهش

محدوده شهر کهنوج

کهنوج در جنوبی ترین ناحیه استان کرمان و در فاصله ۳۲۰ کیلومتری کرمان قرار دارد. در گذشته این ناحیه به علت بدی آب و هوا و بی توجهی به وضع کشاورزی، جمعیت کمی داشته ولی در سال های اخیر با امکانات رشد کشاورزی و رفع کمبودهای بهداشتی و فرهنگی و اقتصادی، مانع از مهاجرت و ترک جمعیت ناحیه گردیده و رشد و توسعه ناحیه آغاز شده است.

جدول شماره ۳: تحولات جمعیت کهنوج در سرشماری ها

سال ۱۳۶۵	سال ۱۳۷۰	سال ۱۳۷۵	سال ۱۳۸۰	سال ۱۳۸۳	سال ۱۳۹۳
۹.۹۱۲	۱۷.۱۳۰	۲۲.۵۵۸	۲۹.۳۷۸	۳۴.۵۰۰	۴۳.۹۷۷

توسعه فیزیکی شهر کهنوج

شروع اسکان اولیه شهر از هسته قدیمی مرسوم به محله مرکزی آغاز شده است و شهر در شمال، غرب و جنوب این هسته مرکزی شروع به رشد نموده است. شبکه های معابر نیز به تبعیت از بافت فیزیکی شهر در مرحله اول به موازات شبکه اصلی شهر و سپس در جهت غربی و شرقی و عمود بر بافت قدیم و هسته مرکزی شهر شکل گرفته است. در طول سالهای اخیر تعدادی از روستاهای اطراف شهر به محدوده شهر اضافه گردیده که خود محلاتی از شهر را تشکیل داده اند و عمدتاً در شمال و جنوب بافت قدیم شهر واقع شده اند. مهم ترین آنها عبارتند از: ناصراباد، خاتون آباد، قلعه کهنه، جمال آباد، حسن آباد در

شمال بافت مرکزی شهر و محلات حیدرآباد، پیکوئی و نخلستان در جنوب بافت مرکزی شهر واقع شده اند. بطور کلی اجزای ساخت بافت کالبدی شهر از سه عنصر تشکیل شده است:

۱- بافت مرکز شهر که محلات قدیمی و هسته مرکزی شهر را شامل می شود، این محلات بصورت ارگانیک شکل گرفته اند.

۲- روستاهایی که در طول دهه های مختلف به شهر اضافه گردیده اند.

۳- شهرک های جدید که مغایر با بافت محلات قدیمی شهر شکل گرفته اند.

ستون فقرات شهر را بلوار شهید بهشتی تشکیل داده که تا شمال محدوده شهر ادامه یافته است و در واقع پیوند دهنده محلات شمال و جنوب محدوده شهر با بافت قدیم می باشد. محلات جدید التاسیس شهر توسط یک سری شبکه های شرقی و غربی اصلی به بلوار شهید بهشتی متصل می گردد.

محلات شهر

محلات قدیمی شهر کهنوج از نظر اندازه و جمعیت می تواند دارای ویژگی های محله باشد. این محلات از نظر اجتماعی و کالبدی دارای هویت بوده و مرزهای آن علیرغم تحولات ساختاری قابل تشخیص بوده و ساکنین آن دارای پیوندهای عمیق اجتماعی و فامیلی می باشند؛ و احساس همسایگی و هم پیوندی در بین آنها قوی می باشد.

تقسیمات کالبدی شهر کهنوج براساس سازمان محله ای قدیمی و در انطباق با مسائل کالبدی شهرسازی نوین به صورت چند ناحیه شهری به قرار زیر در نظر گرفته شده است. یکی از مرزهای مهم این ناحیه بندی بلوار شهید بهشتی می باشد که اکثر کاربری های خدماتی با عملکرد شهری در کنار این معبر استقرار یافته اند و کلیه ساکنین داخل شهر و حوزه نفوذ از این خدمات و تاسیسات بهره برداری می نمایند. با توجه به عناصر کالبدی و همچنین محدوده های در نظر گرفته شده از طرف مرکز آمار، شهر را به ۱۲ حوزه تقسیم نموده و برداشت های کالبدی برطبق این محلات انجام گرفته است. البته محلات اجتماعی سنتی شهر شامل ۲۰ محله می باشند که در تقسیم بندی مرکز آمار به ۱۲ حوزه به شرح زیر تبدیل شده است و برخی حوزه ها شامل دو یا چند محله قدیم می باشد.

جدول شماره ۴: محلات سنتی - اجتماعی شهر کهنوج

شماره حوزه	شامل محلات اجتماعی سنتی شهر
۱.	حیدرآباد مرکزی، نخلستان، پیکوئی
۲.	کوی معلم
۳.	شهرک صنعتی، شهرک آزادگان
۴.	حیدرآباد خصیلی
۵.	شهرک نظمیه، شهرک ولی عصر، شیخ آباد، شهرک سلمان فارسی
۶.	بافت قدیمی یا مرکزی شهر
۷.	شهرک امام
۸.	شهرک شهید بهشتی
۹.	عاشق آباد، اختیارآباد
۱۰.	حسین آباد وزیری
۱۱.	ناصرآباد شرقی، خاتون آباد
۱۲.	ناصرآباد غربی، قلعه کهنه

در جدول زیر جمعیت و مساحت هریک از حوزه های ۱۲ گانه مشتمل بر محلات شهر کهنوج نشان داده شده است.

جدول شماره ۵- جمعیت و مساحت حوزه های ۱۲ گانه مشتمل بر محلات شهر کهنوج

کد محله	نام محله	جمعیت محلات سال ۸۳	درصد جمعیت محلات سال ۸۳	مساحت محلات سال ۸۳	درصد مساحت محلات سال ۸۳
۱	حیدرآباد مرکزی، نخلستان، پیکوئیه	۲۰۲۳	۵/۸۶	۲۹۸۶۶۶	۹/۹۳
۲	کوی معلم	۳۰۲۱	۸/۷۶	۴۳۸۵۴۸	۱۴/۵۹
۳	شهرک صنعتی، شهرک آزادگان	۵۷۱۸	۱۶/۵۷	۳۸۹۲۲۹	۱۲/۹۵
۴	حیدرآباد خصیلی	۲۶۸۶	۷/۷۸	۲۶۰۴۴۹	۸/۶۷
۵	شهرک نظمیه، شهرک ولی عصر، شیخ آباد، شهرک سلمان فارسی	۴۶۵۶	۱۳/۵۰	۳۱۰۴۶۴	۱۰/۳۳
۶	بافت قدیمی یا مرکزی شهر	۱۹۷۲	۵/۷۱	۱۱۴۰۰۰	۳/۷۹
۷	شهرک امام	۲۵۵۱	۷/۳۹	۱۳۶۲۲۸	۴/۵۳
۸	شهرک شهید بهشتی	۲۰۳۰	۵/۸۹	۱۰۵۱۲۲	۳/۵۰
۹	عاشق آباد، اختیارآباد	۲۹۲۱	۸/۴۷	۲۵۰۹۲۷	۸/۳۵
۱۰	حسین آباد وزیری	۳۳۷۳	۹/۷۸	۲۳۸۷۶۳	۷/۹۴
۱۱	ناصرآباد شرقی، خاتون آباد	۱۴۷۱	۴/۲۷	۲۵۰۴۱۵	۸/۳۳
۱۲	ناصرآباد غربی، قلعه کهنه	۲۰۸۰	۶/۰۲	۲۱۲۴۰۵	۷/۰۶

شکل شماره ۱- میدان ۲۲ بهمن کهنوج

یافته های تحقیق.

آمار توصیفی

بررسی وضعیت سنی پاسخ گویان

پاسخ گویان را بر اساس وضعیت سن آنها در سه گروه ۳۰-۴۵، ۱۸-۳۱ و ۶۰-۴۶ دسته بندی کرده ایم. از مجموع ۳۲۰ پرسشنامه یک نفر سن خودش را اعلام نکرده، ۱۵۳ نفر در گروه سنی ۳۰-۱۸ سال، ۱۲۳ نفر در گروه سنی ۴۵-۳۱ سال و ۴۳ نفر از پاسخگویان در رده سنی ۶۰-۴۶ سال قرار دارند.

بررسی وضعیت جنسی پاسخگویان

از ۳۲۰ نفر که در پاسخگویی به سوالات پرسشنامه شرکت کرده اند تعداد ۱۷۸ نفر آنان مرد و ۱۴۲ نفر زن می باشند.

بررسی وضعیت تحصیلات پاسخگویان

از مجموع ۳۲۰ نفر که در پاسخگویی پرسشنامه مشارکت داشتند تعداد ۵ نفر بی سواد، ۸ نفر ابتدایی، ۲۲ نفر سیکل، ۱۰۶ نفر دیپلم، ۲۳ نفر فوق دیپلم، ۹۵ نفر لیسانس، ۵۷ نفر فوق لیسانس و ۴ نفر از آنان دارای مدرک تحصیلی دکتری می باشند.

آمار استنباطی

آمار استنباطی (آزمون های معناداری) روشن می سازند که آیا الگوی توصیف شده در نمونه، در جامعه ای که نمونه از آن انتخاب شده کاربرد دارد یا خیر؟ در واقع ما را قادر می سازد تا از روی نمونه به استنباط ویژگی های جامعه دست یابیم.

آزمون فرضیه های تحقیق:

۱- محلات شهر کهنوج از نظر هویت اجتماعی (امنیت و آرامش) در سطح یکسانی نیستند.

برای آزمون این فرضیه از آزمون t تک نمونه استفاده کردیم از آنجا که این سوالات در طیف لیکرت طراحی شده بود میانگین عدد ۳ را بعنوان میانگین عدد مفروض در نظر گرفته شد. همانطور که در جدول زیر مشاهده می شود میانگین متغیر احساس ناخوشایند زندگی در این محله عدد ۲ بدست آمده میانگین اعتقاد به زندگی در این محله نیز عدد ۲ و علاقه به سکونت در محله میانگین ۱ را بدست آورده است. این امر نشان می دهد که در جمع شاخص های تعلق خاطر محلات شهر کهنوج وضعیت مناسبی ندارند برای بررسی تفاوت بین میانگین امتیاز محلات با میانگین مفروض ۳ نشان می دهد بین این دو میانگین تفاوت معنادار وجود دارد.

جدول شماره ۶: بررسی میزان تفاوت شاخص هویت با میانگین مورد انتظار

One-Sample Test								
Test Value = 3								
95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	df	T	میانگین	تعداد	
Upper	Lower							
.00	-1.03	.000	.000	319	-13.000	2.00	320	بودن در این محله برای من افتخار نیست.
.04	.00	.000	.000	319	-1.000	2.00	320	این محله از نظر آب و خاک بهترین مکان زندگی است.
.00	-1.00	-1.075	.000	319	-16.000	1.00	320	مهم نیست در این محله سکونت داشته باشم.
.00	.00	.000	.000	319	7.000	3.00	320	امنیت در مسیرهای اصلی و
.00	.00	-.028	.000	319	.000	2.00	320	امنیت در ساعات پایانی شب

.00	.00	.000	.000	319	-10.043	2.00	320	پاسخگویی آسیب های اجتماعی
-----	-----	------	------	-----	---------	------	-----	---------------------------

جدول شماره ۷: بررسی میزان تفاوت زنان و مردان از لحاظ شاخص امنیت و تعلق خاطر

t-test for Equality of Means						Levene's Test for Equality of Variances			
95% Confidence Interval of the Difference		Std. Error Difference	Mean Difference	Sig. (2-tailed)	df	t	Sig.		F
Upper	Lower								
.027	.000	.000	.000	.078	318	-1.000	.006	7.000	امنیت در مسیرهای اصلی و
.024	.000	.000	.000	.074	314.000	-1.000			Equal variances not assumed
.000	.000	.000	-.025	.000	318	.000	.000	1.000	امنیت در ساعات پایانی شب
.000	.000	.000	-.025	.000	306.000	.000			Equal variances not assumed
.000	.000	.000	.000	.000	318	-1.000	.000	1.000	پاسخگویی آسیب های اجتماعی
.000	.000	.000	.000	.000	298.000	-1.000			Equal variances not assumed
.000	.000	.000	.000	.000	318	1.042	.000	2.000	عضو این محله بودن تحقیر است
.000	.000	.000	.000	.000	311.000	1.052			Equal variances not assumed
.000	-.081	.000	.000	.000	318	1.000	.000	1.000	این محله از نظر آب و خاک بهترین مکان زندگی است.
.000	-.079	.000	.000	.000	308.000	1.000			Equal variances not assumed
.000	.000	.000	.004	.000	318	.034	.000	1.000	محله مسکونی برای من مهم نیست
.000	.000	.000	.004	.000	295.000	.034			Equal variances not assumed

شرح مدل تا پیسیس

تا پیسیس به عنوان یک روش تصمیم گیری چند شاخصه روشی ساده ولی کارآمد در اولویت بندی محسوب می شود. این روش در سال ۱۹۹۲ توسط چن و هوانگ ارائه شده است. الگوریتم تا پیسیس یک تصمیم گیری چندشاخصه جبرانی بسیار قوی برای

اولویت بندی گزینه ها از طریق شبیه نمودن به جواب ایده آل می باشد؛ که به نوع وزن دهی حساسیت بسیار کمی داشته و پاسخ های حاصل از آن تغییر عمیقی نمی کند. در واقع تاپسیس (topsis) مخفف عبارت (Technique For Order Preference To Ideal Solution) می باشد. ساختار کلی مدل به شرح زیر است (اصغرپور، ۱۳۸۷، ۲۶۴-۲۶۰):

گام اول: تشکیل ماتریس تصمیم گیری: این ماتریس از n شاخص و m منطقه تشکیل شده است.

گام دوم: بی مقیاس سازی ماتریس داده ها

گام سوم: محاسبه لگاریتم طبیعی داده ها $\ln$

گام چهارم: محاسبه $\ln * \ln$

گام پنجم: محاسبه $\sum \ln * \ln$

گام ششم: محاسبه k

گام هفتم: محاسبه ضریب آنتروپی که از رابطه زیر بدست می آید: $E = -K \sum \ln * \ln$ ، توجه داشته باشیم که مقدار آنتروپی بین صفر و یک است.

گام هشتم: تشکیل جدول آنتروپی، انحراف معیار و وزن های هر یک از شاخص ها

گام نهم: کمی سازی ماتریس تصمیم گیری از طریق رابطه: $r = \frac{a}{\sqrt{\sum a^2}}$

گام دهم: ماتریس بی مقیاس شده موزون که از ضرب ماتریس کمی شده در وزن هر یک از شاخص ها بدست می آید.

گام یازدهم: یافتن جواب های مثبت و منفی برای هر یک از شاخص ها

گام دوازدهم: یافتن فواصل مثبت و منفی و تعیین فاصله نسبی برای هر یک از گزینه ها.

گام سیزدهم: محاسبه تاپسیس و رتبه بندی مناطق.

جدول شماره ۸: گام اول: ایجاد ماتریس تصمیم گیری

ماتریس	امنیت	احساس تعلق	کالبدی	اقتصادی	زیست محیطی
خاتون آباد	۳	۲/۳	۲/۵	۲/۱۶	۲
قلعه کهنه	۳	۲/۳	۲/۱۶	۲	۲/۱۶
شهرک نظمیه	۱/۳	۱/۳	۱	۱/۳۴	۱/۳۵
حسین آباد وزیری	۲/۶۶	۱/۶۶	۲/۱۶	۲/۱۸	۲
شهرک ولی عصر	۳/۳	۱/۶۶	۲/۳۳	۲/۵	۲/۳۳
عاشق آباد	۱/۳	۲	۲/۱۸	۲/۱۶	۲
اختیار آباد	۲/۶۶	۱/۶۶	۲	۲/۱۸	۲/۳۳
شیخ آباد	۲/۳	۱/۶۶	۲/۵	۲/۶۶	۲/۵۲
بافت مرکزی شهر	۲/۳	۱/۳	۲/۱۶	۲/۸۳	۲
شهرک شهید بهشتی	۲/۶۶	۱/۶۶	۲/۳۳	۲/۳	۲/۱۶
شهرک امام	۲/۶۹	۱/۶۶	۲/۸۳	۲/۳۳	۲/۵۱
شهرک سلمان فارسی	۲/۳	۲	۲/۵	۲/۵	۲/۳۳
شهرک صنعتی	۲/۳	۲/۱	۱/۵	۲/۱۶	۱/۸۴
شهرک آزادگان	۲/۳	۱/۶۶	۲/۱	۲	۲/۵۲
حیدرآباد خصیلی	۲/۶۶	۱/۶۸	۲/۱۸	۲	۲/۳۴
حیدرآباد مرکزی	۲/۳	۲/۲	۲/۳۴	۲/۸۵	۲/۵

۲/۱۶	۲/۵	۲/۱۶	۱/۳	۲/۳	کوی معلم
۲/۱۶	۱/۸۳	۱/۸۴	۲/۳۳	۲	نخلستان
۲/۳۳	۲/۱۸	۱/۶۶	۲/۳۳	۲/۳	پیکوییه
مثبت	مثبت	مثبت	مثبت	مثبت	نوع معیار
۰/۱۲۰۵	۰/۱۷۲۱	۰/۲۶۵۳	۰/۲۳۴۷	۰/۲۰۷۵	وزن معیار

جدول شماره ۹: گام دوم: نرمال سازی یا بی مقیاس کردن ماتریس

ماتریس بی مقیاس	امنیت	احساس تعلق	کالبدی	اقتصادی	زیست محیطی
ناصرآباد	۰/۲۳۸۱	۰/۲۴۲۴	۰/۲۲۴۵	۰/۲۴۴۶	۰/۲۳۶۶
خاتون آباد	۰/۲۶۸۵	۰/۲۷۷۳	۰/۲۵۸۷	۰/۲۱۱۳	۰/۲۰۲۲
قلعه کهنه	۰/۲۶۸۵	۰/۲۷۷۳	۰/۲۲۳۵	۰/۱۹۵۷	۰/۲۱۸۴
شهرک نظمیه	۰/۱۱۶۴	۰/۱۵۶۸	۰/۱۰۳۵	۰/۱۳۱۱	۰/۱۳۶۵
حسین آباد وزیری	۰/۲۳۸۱	۰/۲۰۰۲	۰/۲۲۳۵	۰/۲۱۳۳	۰/۲۰۲۲
شهرک ولی عصر	۰/۲۹۵۴	۰/۲۰۰۲	۰/۲۴۱۱	۰/۲۴۴۶	۰/۲۳۵۶
عاشق آباد	۰/۲۰۵۹	۰/۲۴۱۲	۰/۲۲۵۶	۰/۲۱۱۳	۰/۲۰۲۲
اختیارآباد	۰/۲۳۸۱	۰/۲۰۰۲	۰/۲۰۶۹	۰/۲۱۳۳	۰/۲۳۵۶
شیخ آباد	۰/۲۰۵۹	۰/۲۰۰۲	۰/۲۵۸۷	۰/۲۶۰۳	۰/۲۵۴۸
بافت مرکزی شهر	۰/۲۰۵۹	۰/۱۵۶۸	۰/۲۲۳۵	۰/۲۷۶۹	۰/۲۰۲۲
شهرک شهید بهشتی	۰/۲۳۸۱	۰/۲۰۰۲	۰/۲۴۱۱	۰/۲۲۸۰	۰/۲۱۸۱
شهرک امام	۰/۲۴۰۸	۰/۲۰۰۲	۰/۲۹۲۸	۰/۲۲۸۰	۰/۲۵۳۸
شهرک سلمان فارسی	۰/۲۰۵۹	۰/۲۴۱۲	۰/۲۵۸۷	۰/۲۴۴۶	۰/۲۳۵۶
شهرک صنعتی	۰/۲۰۵۹	۰/۲۴۲۴	۰/۱۵۵۲	۰/۲۱۱۳	۰/۱۸۶۱
شهرک آزادگان	۰/۲۰۵۹	۰/۲۰۰۲	۰/۲۰۰۸	۰/۱۹۵۷	۰/۲۵۴۸
حیدرآباد خصیلی	۰/۲۳۸۱	۰/۲۰۲۶	۰/۲۲۵۶	۰/۱۹۵۷	۰/۲۳۶۶
حیدرآباد مرکزی	۰/۲۰۵۹	۰/۲۴۳۶	۰/۲۴۲۱	۰/۲۷۸۸	۰/۲۵۲۸
کوی معلم	۰/۲۰۵۹	۰/۱۵۶۸	۰/۲۲۳۵	۰/۲۴۴۶	۰/۲۱۸۴
نخلستان	۰/۱۷۹	۰/۲۸۰۹	۰/۱۹۰۴	۰/۱۷۹	۰/۲۱۸۴
پیکوییه	۰/۲۰۵۹	۰/۲۸۰۹	۰/۱۷۱۸	۰/۲۱۳۳	۰/۲۳۵۶

در این گام مقیاسهای موجود در ماتریس تصمیم را بدون مقیاس می کنیم. به این ترتیب که هر کدام از مقادیر بر اندازه بردار مربوط به همان شاخص تقسیم می شود.

جدول شماره ۱۰: گام سوم: وزن دهی به ماتریس نرمال شده

ماتریس وزین	امنیت	احساس تعلق	کالبدی	اقتصادی	زیست محیطی
ناصرآباد	۰/۰۴۹۴	۰/۰۵۶۹	۰/۰۵۹۶	۰/۰۴۲۱	۰/۰۲۸۵
خاتون آباد	۰/۰۵۵۷	۰/۰۶۵۱	۰/۰۶۸۶	۰/۰۳۶۴	۰/۰۲۴۴
قلعه کهنه	۰/۰۵۵۷	۰/۰۶۵۱	۰/۰۵۹۳	۰/۰۳۳۷	۰/۰۲۶۳
شهرک نظمیه	۰/۰۲۴۱	۰/۰۳۶۸	۰/۰۲۷۵	۰/۰۲۲۶	۰/۰۱۶۵

۰/۰۲۴۴	۰/۰۳۶۷	۰/۰۵۹۳	۰/۰۴۷	۰/۰۴۹۴	حسین آباد وزیری
۰/۰۲۸۴	۰/۰۴۲۱	۰/۰۶۴	۰/۰۴۷	۰/۰۶۱۳	شهرک ولی عصر
۰/۰۲۴۴	۰/۰۳۶۴	۰/۰۵۹۸	۰/۰۵۶۶	۰/۰۴۲۷	عاشق آباد
۰/۰۲۸۴	۰/۰۳۶۷	۰/۰۵۴۹	۰/۰۴۷	۰/۰۴۹۴	اختیارآباد
۰/۰۳۰۷	۰/۰۴۴۸	۰/۰۶۸۶	۰/۰۴۷	۰/۰۴۲۷	شیخ آباد
۰/۰۲۴۴	۰/۰۴۷۷	۰/۰۵۹۳	۰/۰۳۶۸	۰/۰۴۲۰	بافت مرکزی شهر
۰/۰۲۶۳	۰/۰۳۹۲	۰/۰۶۴	۰/۰۴۷	۰/۰۴۹۴	شهرک شهید بهشتی
۰/۰۳۰۶	۰/۰۳۹۲	۰/۰۷۷۷	۰/۰۴۷	۰/۰۵	شهرک امام
۰/۰۲۸۴	۰/۰۴۲۱	۰/۰۶۸۶	۰/۰۵۶۶	۰/۰۴۲۷	شهرک سلمان فارسی
۰/۰۲۲۴	۰/۰۳۶۴	۰/۰۴۱۲	۰/۰۵۶۹	۰/۰۴۲۷	شهرک صنعتی
۰/۰۳۰۷	۰/۰۳۳۷	۰/۰۵۵۲	۰/۰۴۷	۰/۰۴۲۷	شهرک آزادگان
۰/۰۲۸۵	۰/۰۳۳۷	۰/۰۵۹۸	۰/۰۴۷۵	۰/۰۴۹۴	حیدرآباد خصیلی
۰/۰۳۰۵	۰/۰۴۸	۰/۰۶۴۲	۰/۰۵۷۲	۰/۰۴۲۷	حیدرآباد مرکزی
۰/۰۲۶۳	۰/۰۴۲۱	۰/۰۵۹۳	۰/۰۳۶۸	۰/۰۴۲۷	کوی معلم
۰/۰۲۶۳	۰/۰۳۰۸	۰/۰۵۰۵	۰/۰۶۵۹	۰/۰۳۷۱	نخلستان
۰/۰۲۸۴	۰/۰۳۶۷	۰/۰۴۵۶	۰/۰۶۵۹	۰/۰۴۲۷	پیکوبیه

ماتریس تصمیم در واقع پارامتری است و لازم است کمی شود، به این منظور تصمیم گیرنده برای هر شاخص وزنی را معین می کند مجموعه وزنها در ماتریس نرمالایز شده ضرب می شود

جدول شماره ۱۱: گام چهارم: تعیین راه حل ایده آل مثبت و ایده آل منفی

راه حل بهینه	امنیت	احساس تعلق	کالبدی	اقتصادی	زیست محیطی
+	۰/۰۶۱۳	۰/۰۶۵۹	۰/۰۷۷۷	۰/۰۴۸	۰/۰۳۰۷
-	۰/۰۲۴۱	۰/۰۳۶۸	۰/۰۲۷۵	۰/۰۲۲۶	۰/۰۱۶۵

دو گزینه مجازی ایجاد شده در واقع بدترین و بهترین راه حل هستند.

جدول شماره ۱۲: گام پنجم: تعیین اندازه فاصله از راه حل ایده آل مثبت و منفی

اندازه فاصله	+	-
ناصرآباد	۰/۰۲۴۳	۰/۰۵۱
خاتون آباد	۰/۰۱۷	۰/۰۶۱۲
قلعه کهنه	۰/۰۲۴۴	۰/۰۵۵۱
شهرک نظمیه	۰/۰۷۴۹	۰
حسین آباد وزیری	۰/۰۳۱۷	۰/۰۴۴۹
شهرک ولی عصر	۰/۰۲۴۲	۰/۰۵۷۸
عاشق آباد	۰/۰۳۰۴	۰/۰۴۵۲
اختیارآباد	۰/۰۳۳۹	۰/۰۴۲۹
شیخ آباد	۰/۰۲۸۲	۰/۰۵۳۳
بافت مرکزی شهر	۰/۰۳۹۷	۰/۰۴۵۳
شهرک شهید بهشتی	۰/۰۲۸	۰/۰۴۹۵

۰/۰۶۱۴	۰/۰۲۳۸	شهرک امام
۰/۰۵۴۴	۰/۰۲۳۵	شهرک سلمان فارسی
۰/۰۳۴۱	۰/۰۴۴۳	شهرک صنعتی
۰/۰۳۹۳	۰/۰۳۷۶	شهرک آزادگان
۰/۰۴۵۵	۰/۰۳۱۷	حیدرآبادخصیلی
۰/۰۵۴۴	۰/۰۲۴۶	حیدرآبادمرکزی
۰/۰۴۲۹	۰/۰۳۹۸	کوی معلم
۰/۰۴۱۴	۰/۰۴۰۴	نخلستان
۰/۰۴۳۲		پیکوییه

فاصله بین هر گزینه را از روش اقلیدسی می‌سنجیم؛ یعنی فاصله گزینه‌ها را از گزینه‌های ایده‌آل مثبت و منفی می‌یابیم.

جدول شماره ۱۳: گام ششم: محاسبه نزدیکی به راه حل ایده‌آل مثبت و منفی همچنین رتبه بندی گزینه‌ها

نتیجه	تاپسیس	رتبه	میانگین توسعه
خاتون آباد	۰/۷۸۲۶	1	
شهرک امام	۰/۷۲۱۰	2	توسعه یافته
شهرک ولی عصر	۰/۷۰۴۵	3	
شهرک سلمان فارسی	۰/۶۹۷۸	4	
قلعه کهنه	۰/۶۹۳۲	5	
حیدرآبادمرکزی	۰/۶۸۸۹	6	
ناصرآباد	۰/۶۷۷۲	7	
شیخ آباد	۰/۶۵۳۸	8	
شهرک شهید بهشتی	۰/۶۳۸۵	9	
عاشق آباد	۰/۵۹۷۵	10	
حیدرآبادخصیلی	۰/۵۸۹۱	11	
حسین آباد وزیری	۰/۵۸۶۱	12	
اختیارآباد	۰/۵۵۸۱	13	
بافت مرکزی شهر	۰/۵۳۳۱	14	
پیکوییه	۰/۵۲۶۵	15	
کوی معلم	۰/۵۱۸۴	16	
شهرک آزادگان	۰/۵۱۰۸	17	

	18	۰/۵۰۶۰	نخلستان
	19	۰/۴۳۴۹	شهرک صنعتی
محروم	20	۰/۲۰۹۰	شهرک نظمیه
۰/۵۱۶۱۷			میانگین
۰/۱۲۸			انحراف معیار
۲۴/۷۲۴			ضریب تغییرات به درصد

نتیجه گیری و ارائه پیشنهاد

برای مشخص کردن سطوح توسعه یافتگی، میانگین = + انحراف معیار معادل یک طبقه قرار گرفت (میان توسعه). محلات بالاتر از عدد بدست آمده (۱ +) مساوی با ۰/۶۴۳ را معادل توسعه یافته و مناطق دارای امتیاز کمتر از ۰/۳۸۸ را معادل محروم در نظر گرفته و سایر محلات که در بین ۰/۳۸۸ تا ۰/۶۴۳ قرار داشتند را بعنوان میان توسعه مطرح کردیم. به این ترتیب ۸ محله توسعه یافته بترتیب امتیاز توسعه یافتگی عبارتند از خاتون آباد، شهرک امام، شهرک ولیعصر، شهرک سلمان فارسی، قلعه کهنه، حیدرآباد مرکزی، ناصر آباد و شیخ آباد. تعداد ۱۱ محله میان توسعه شامل محلات شهرک شهید بهشتی، عاشق آباد، حیدرآباد خصیلی، حسین آباد وزیری، اختیارآباد، بافت مرکزی شهر، پیکوییه، کوی معلم، شهرک آزادگان، نخلستان، شهرک صنعتی و تنها محله توسعه نیافته طبق این پژوهش شهرک نظمیه با امتیاز توسعه یافتگی ۰/۲۰۹ مشخص گردید. بطور کلی، می توان گفت ۲۰ محله شهر کهنوج از نظر شاخص های توسعه پایدار تفاوت هایی با یکدیگر دارند و شاخص های (اجتماعی، کالبدی، اقتصادی و زیست محیطی) در هر محله ای به صورت خاصی وجود دارد و می توان گفت که در یک محله شاخص ها مطلوب و در محله ای دیگر نامطلوب است ولی همه محلات از لحاظ ۴ شاخص نزدیک به هم می باشند.

راهکارها و پیشنهادها

- ۱- استفاده از مشارکت مردم.
- ۲ آگاه سازی مردم نسبت به هویت خودشان.
- ۳- ایجاد مبلمان و فضای سبز در محلات کهنوج
- ۴- رسیدگی بیشتر شهرداری به آسفالت و عرض معابرکوچه ها در محلات کمتر توسعه یافته.
- ۵- اصلاح و نوسازی و بهسازی ساختمانهای موجود در بافت فرسوده محلات توسعه نیافته و میان توسعه.
- ۶- نظارت و توجه مسئولین شهرداری در نظافت محلات کمتر توسعه یافته.

منابع

۱۳. اذانی، مهري، مختاری ملک آبادی، رضا، مولایی، شهره. (۱۳۹۲). بررسی شاخص های توسعه پایدار محله ای منطقه ۱۳ اصفهان، مجله علمی پژوهشی برنامه ریزی فضایی (جغرافیا)، سال سوم، شماره دوم
۱۴. امیرخانی، طیبه، آغاز، عسل. (۱۳۹۰). توسعه سرمایه اجتماعی در پرتو سرمایه انسانی شرکت ملی پتروشیمی، مدرس علوم انسانی پژوهش های مدیریت در ایران، دوره ۱۵، شماره ۱
۱۵. اسماعیل زاده، حسین، کانونی، رضا، حیدری، مرتضی، یارمرادی، کیومرث. (۱۳۹۴). ارزیابی سطح پایداری محله تجریش کلانشهر تهران، شهر پایدار، دوره ۲، شماره ۲

۱۶. بزی، خدارحم، کیانی، اکبر، جواهری، عباس. (۱۳۹۱). ارزیابی شاخص های پایداری محله های مسکونی مطالعه موردی شهر مامونیه - استان مرکزی، فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، سال ۳۷، شماره چهارم
۱۷. تنهایی، ابوالحسن، حضرتی صومعه، زهرا. (۱۳۹۱). بررسی نظری پژوهش های سرمایه اجتماعی در ایران، فصلنامه علوم رفتاری، ۳۱،
۱۸. جعفری، محمد، شریف زاده، فتاح، قربانی زاده، وجه اله، رضایی منش، بهروز، دلخوش کسمایی، ابوالقاسم. (۱۳۹۱). الگوی سرمایه اجتماعی، فصلنامه پژوهش های مدیریت انتظامی، سال هفتم، شماره سوم.
۱۹. داوود پور، زهره، بابایی، رقیه. (۱۳۹۲). ارزیابی محلات شهری با تاکید بر احساس تعلق و هویت محله ای (نمونه موردی: محلات شهر قزوین)، اولین همایش جغرافیا، شهرسازی و توسعه پایدار.
۲۰. دلخوش کسمایی، ابوالقاسم، شریف زاده، فتاح، سیدنقوی، میرعلی، قربانی زاده، وجه الله. (۱۳۹۰). الگوی رهبری خدمتگذار در دانشگاه علوم انتظامی، فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی، سال ششم، شماره سوم.
۲۱. رادجهانبانی، نفیسه، پرتوی، پروین. (۱۳۹۰). بررسی تطبیقی کیفیت محیط در محله های شهری با رویکرد توسعه پایدار - مورد پژوهی: محله های خیابان و ایگلی تبریز، نامه معماری و شهرسازی دو فصلنامه دانشگاه هنر، شماره شش.
۲۲. رضایی، محمدرضا، کمایی زاده، یعقوب. (۱۳۹۱). ارزیابی میزان رضایت مندی ساکنان از مجتمع های مسکن مهر مطالعه موردی: سایت مسکن مهر فاطمیه شهر یزد، فصلنامه علمی - پژوهشی مطالعات شهری، شماره پنجم.
۲۳. زاهدی، محمدجواد، ملکی، امیر، حیدری، امیرارسلان. (۱۳۷۸). فقر و سرمایه اجتماعی، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال هفتم، شماره ۲۸.
۲۴. زاهدی، محمدجواد، شیبانی، ملیحه، علی پور، پروین. (۱۳۸۸). رابطه سرمایه اجتماعی با رفاه اجتماعی، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال نهم، شماره ۳۲.
۲۵. زیاری، کرامت الله، زنجیرچی، سیدمحمود، سرخ کمال، کبری. (۱۳۸۹). بررسی و رتبه بندی درجه توسعه یافتگی شهرستان های استان خراسان رضوی، با استفاده از تکنیک تاپسیس، پژوهش های جغرافیای انسانی، شماره ۷۲، ص ۳۰-۱۷
۲۶. ساسان پور، فرزانه، سلیمانی، محمد، ضیاییان، پرویز، دلفان آذری، زهرا. (۱۳۹۴). جایگاه محله در توسعه پایدار شهر (مطالعه موردی: محله های منطقه ۱۰ شهرداری تهران)، پژوهش های جغرافیای انسانی، دوره ۴۷، شماره ۱.
۲۷. سجاذزاده، حسن، شریفی، عادل، اسدی، محمدعلی، شریفی، ندا. (۱۳۹۴). دل بستگی مکانی و ادراک کیفیت محیطی بر میزان حس رضایت در محله سنتی (نمونه موردی: محله حاجی همدان)، نشریه پژوهشی و برنامه ریزی شهری، سال ششم، شماره بیست و دوم.
۲۸. سوری، علی، مهرگان، نادر. (۱۳۸۶). نقش سرمایه اجتماعی در تشکیل سرمایه انسانی، فصلنامه پژوهش نامه بازرگانی، شماره ۴۲.
۲۹. صادقی فرشته، رویا، دانشگرمقدم، گلرخ، دژدار، امید. (۱۳۹۱). بررسی رابطه طرح کالبدی در مجتمع های مسکونی و حس دل بستگی به مکان در بین ساکنین (مطالعه موردی - مجتمع های مسکونی امام خمینی و امام رضادر همدان)، مدیریت شهری، شماره ۳۰.
۳۰. ضرابی، اصغر، صابری، حمید، محمدی، جمال، وارثی، حمیدرضا. (۱۳۹۰). تحلیل فضایی شاخص های رشد هوشمند شهری (مطالعه موردی: مناطق شهر اصفهان)، پژوهش های جغرافیای انسانی، شماره ۷۷.
۳۱. غلامی، محمد، حیاتی، عقیل. (۱۳۹۲). بررسی تاثیر هویت کالبدی بر انسجام اجتماعی - مطالعه موردی، محله اوین شهر تهران، تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، شماره ۳۰.
۳۲. کامران، فریدون، ارشادی، خدیجه. (۱۳۸۸). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی شبکه و سلامت روان، فصلنامه پژوهش اجتماعی، سال دوم، شماره سوم.

۳۳. محمدی، علیرضا، پاشازاده، اصغر. (۱۳۹۳). سنجش سطح پایداری محلات شهر اردبیل با تاکید بر محلات با هسته های روستایی، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات شهری، شماره یازدهم.
۳۴. محمدی، مهرداد، نسترن، مهین، حبیبی، کیومرث. (۱۳۹۴). فصلنامه علمی تخصصی پژوهشی توسعه پایدار شهری.

Ranking the Neighborhoods Stability in Kahnooj City

Hamid Saberi¹, Jafar Jafari Fard², Afshin Montazerolghaem³

1. Department of Geography, Najaf Abad Branch, Islamic Azad University, Najaf Abad, Iran

2. Department of Geography, Najaf Abad Branch, Islamic Azad University, Najaf Abad, Iran

3. Department of Geography, Najaf Abad Branch, Islamic Azad University, Najaf Abad, Iran

---

Abstract

Identifying and applying of developmental criteria of stable developmental is very necessary. This criterion has been neglected generally in Iran and specifically in Kahnooj city. Studing the present situation helps the programmer and civil managers to create and develop city cells according to programs in the level of the locals. So we can find local developmental criteria by using local sources, identifying local features and capabilities. According what was mentioned we can conclude that stable locals guarantee the stability of cities. The purpose of this study is examining stable developmental criteria in locals of Kahnooj undrestanding present differences and rankings these locals accordings to the degree of using the facilities and economic welfare. This studing is practical and descriptive analysis. Stable local criteria were analized according to Topsis Model. The results showed that the eighth most developed locals of Kahnooj are the followings according to their points of development:

KhatoonAbad, Emam town, Valiasr town, Salman Farsi town, Qale Kohneh, Central Heidrabad, Naserabad, Sheikhabad.

Other 11 locals which are considered as developed locals are the followings: Shahid Beheshty town, AsheqAbad, Khasili Heidarabad, Hossein Abad Vaziriha, Ekhteyarabad, center of city, Pikooyeh, Moalem Kooy, Azadegan town, Nakhlestan and Sanati town. The only local which has considered as an underdeveloped one is Nazmeeyeh town. Its point in this research is 0.209.

Keywords: Stable development, local stable development, locals of kahnooj, topsis technique.
